

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет початкової, технологічної та професійної освіти
Кафедра музики і хореографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Набока
_____

«21» березня 2023 р.

**ПРОГРАМА
ЕКЗАМЕНУ З ХОРЕОГРАФІЇ З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ
підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(денна форма навчання,
вибірковий блок «Хореографія»)**

спеціальності 013 Початкова освіта
за освітньо-професійною Початкова освіта
програмою

Слов'янськ – 2023 р.

Програма екзамену з хореографії з методикою навчання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Початкова освіти» спеціальності 013 Початкова освіта (вибірковий блок «Хореографія»)

Розробник:

Роздимаха А.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музики і хореографії

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри музики і хореографії.

Протокол №5 від «12» січня 2023 р.

Завідувач кафедри

А.І. Роздимаха

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«21» березня 2023 р.,
протокол №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Екзамен з хореографії з методикою навчання має на меті виявлення якості хореографічно-педагогічної підготовки випускників бакалаврів зі спеціальності 013 Початкова освіта, ступінь засвоєння ними історико-теоретичних знань, практичних (виконавських та творчих) умінь і навичок, необхідних для успішного здійснення хореографічно-педагогічної роботи у загальноосвітній школі. Передбачається також врахування сучасних вимог та завдань, які висуваються перед художнім вихованням у нових соціокультурних умовах відродження української державності.

Екзамен з хореографії з методикою навчання проводиться:

- перевірка теоретичних знань студентів-випускників у галузі теорії і методики класичного танцю, теорії і методики народного танцю, мистецтва балетмейстера, українського народного танцю, методики хореографічного виховання за тестами.

Під час екзамену студенти мають продемонструвати:

- знання вікових психолого-педагогічних особливостей учнів початкових класів, їх індивідуальних відмінностей та можливостей хореографічного розвитку;

- набуття здобувачами системи танцювальних навичок, а також творчих умінь успішного їх застосування у хореографічній діяльності;

- закладання основ танцювальності, правильного виконання танцювальних рухів, емоційно та інтелектуально спрямованого засвоєння елементарної техніки танцювальних рухів і танців, набуття культури рухів;

- знання основних педагогічних концепцій хореографічного виховання, як вітчизняних, так і зарубіжних;

- знання сучасних методик діагностування хореографічних здібностей;

– знання методичної та хореографічно-педагогічної літератури з питань художнього виховання молодших школярів;

– знання музикознавчої та історико-теоретичної літератури з питань, що торкаються специфіки хореографічного мистецтва.

Теоретична частина екзамену – це відповідь на тестові питання, які охоплюють зміст курсу теорії і методики класичного танцю, теорії і методики народного танцю, мистецтва балетмейстера, українського народного танцю, методики хореографічного виховання. В процесі відповіді студент-випускник має показати точність, глибину знань, гнучке мислення в області методики хореографічного виховання, уміння приводити правильні приклади з історії хореографії і інших видів мистецтва.

Оцінка, яку отримують студенти на екзамені з хореографії з методикою навчання, є комплексною та віддзеркалює різні боки підготовки майбутнього вчителя хореографії у загальноосвітній школі.

Критерії оцінювання знань та умінь студентів на екзамені з хореографії з методикою навчання:

- Оцінку “Відмінно” (90-100 балів) на теоретичному етапі екзамену студент показує точність, глибину знань, гнучке мислення в області методики хореографічного виховання, уміння наводити вірні приклади з історії хореографії і інших видів мистецтва.

- Оцінку “Добре” (75-89 балів) на теоретичному етапі студент вірно відповідає на теоретичне запитання, але не глибоко розкриває проблему, не завжди орієнтується у нових технологіях хореографічно-педагогічної освіти та методиках роботи з розвитку хореографічних навичок.

- Оцінка “Задовільно” (60-74 балів) на теоретичному етапі студент непевнено відповідає на теоретичне запитання, майже не володіє новими технологіями методики хореографічного виховання школярів, погано орієнтується у музикознавчій термінології, але деякі види і форми роботи показує на відповідному рівні.

- Оцінка “Незадовільно” (35-59 балів) свідчить про невідповідність студента до усіх форм роботи, які він має показати на державному екзамені з хореографії: відповідь за питаннями свідчить про відсутність орієнтації у провідних проблемах хореографічного виховання та музикознавства. Студент має можливість перекласти державний екзамен у наступному році.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Мистецтво і його роль в житті суспільства

Поняття хореографії. Вивчення хореографії в класифікації мистецтв; виразально-зображувальне мистецтво, просторово-часове мистецтво, наочно-слухове мистецтво, мистецтво виконавчого характеру. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва.

2. Педагогічний і мистецтвознавчий потенціал хореографії.

Ставлення до українського музичного фольклору як невід'ємної частини духовного життя народу, визнання провідної ролі фольклору в музичному навчанні і вихованні дітей; звернення до народної музичної творчості крізь призму її життєвих зв'язків з духовним, матеріальним та практичним світом людини; розкриття естетичного змісту народної музики на основі осягнення школярами суті й особливостей музичного мистецтва.

3. Методика хореографічної діяльності.

Хореографічні заняття: види, типи, структура, зміст. Специфічні ознаки уроку хореографії: пріоритет практичної діяльності над теоретичним засвоєнням учнями матеріалу; максимальне забезпечення художньо-творчої активності учнів.

Структура уроку хореографії, її специфіка.

Типи хореографічних занять за основними параметрами. Структура форм організації хореографічної діяльності початківців.

Танцювальні вечори. Концерти. Свято танцю. Організація урочистих балів. Музично-рухові забави. Хороводи. Музично-рухові ігри. Танець – основний вид хореографічного мистецтва. Танцювальний етюд.

Дитячий репертуар у початковій школі.

4. Традиції та новаторство у хореографічному мистецтві.

Виникнення значних явищ в мистецтві на перехресті культурних традицій і сучасності. Використання традицій – основа високої культури та великих можливостей відображення сучасності в мистецтві. Новаторство в мистецтві. Єдність традиції і новаторства. Народний танець – джерело збагачення і розвитку класичного танцю, мистецтва балету.

5. Хореографічне мистецтво та його особливості.

Мистецтво балетмейстера.

Різні підходи до визначення поняття «хореографія», характерні особливості хореографічного мистецтва. Роль та місце музики в хореографічному мистецтві. Взаємозв'язок музики та танцю. Різноманітність і багатогранність музики, яка використовується в хореографічних композиціях. Види (класичний, народно-сценічний, естрадний та інші), жанри (романтичний, казковий, драматичний, комічний та інші) форми хореографії (за кількістю виконавців – сольна, дуетна, групова, масова; за композиційною побудовою – етюд, хоровод, кадрили, парна пляска, літературно-хореографічна композиція, сюїта та інші). Засоби виразності в хореографії. Природа танцювальних рухів, їх класифікація. Можливості ритмопластики, пантоміми, жестів, поз в образному вирішенні тематики хореографічних творів.

Закони драматургії та особливості їх використання в хореографії.

Поняття драматургії в літературному та хореографічному жанрах. Закони драматургії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка) та їх характеристика стосовно використання в хореографії.

Графічна побудова хореографічних творів. Архітектоніка. Програма, лібрето хореографічного твору. Аналіз балетних лібрето стосовно законів драматургії. Аналіз хореографічних зразків у відеозапису (П. Вірський, Н. Надєждіна та інших) у відповідності до законів драматургії.

Композиція і постановка танцю.

Поняття «композиція» та «композиція танцю». Характеристика структурних компонентів композиції танцю: хореографічний текст та малюнок танцю. Закономірності сценічного простору та просторова організація танцю. Види танцювальних малюнків: прості та складні; колові, лінійні та орнаментальні; симетричні та асиметричні; абстрактні та змістові (дійові). Залежність малюнку від задуму танцю, його ідеї, лексичного та музичного матеріалу. Хореографічна лексика, як найважливіший компонент композиції танцю. Засоби розвитку танцювальних рухів.

Етапи роботи балетмейстера над постановкою хореографічного твору (виникнення задуму, визначення теми та ідеї танцю, розробка композиційного плану, добір музичного матеріалу, створення танцю, робота з виконавцями (ознайомчий та репетиційний період)). Методи постановочної діяльності (постановка танцю за записом, метод реставрації, метод вибору музичних творів, метод співтворчості з композитором). Прийоми розвитку хореографічних постановок (зміна музичного та танцювального темпу, зміна малюнків танцю, зміна кольорової гами, зміна амплітуди рухів, включення трюкових елементів та інше).

Робота балетмейстера над створенням хореографічного образу.

Поняття «хореографічного образу» та «образності хореографічної лексики». Художній образ у хореографії як синтетичне явище. Його складові: соціальна, національна, вікова, професійна належність образу, його характер, світосприйняття та ін. Джерела виникнення задуму для створення

хореографічного образу. Взаємозв'язок хореографічного та музичного образу. Залежність вирішення образу від сюжету та ідеї танцювального номера.

Танцювальна лексика та композиційна побудова як основа розкриття хореографічного образу. Стильова єдність у вирішенні образу в хореографічному творі. Філософія та глибина образу в сучасній хореографії. Приклади яскравих хореографічних образів створених видатними балетмейстерами минулого та сучасності.

6. Планування навчально-виховного процесу у дитячих хореографічних колективах:

Методика роботи над постановкою дитячих танців.

Розвиток творчих здібностей дітей. Поняття «дитяча танцювальна творчість», дослідження з проблеми (С. Акішев, О. Горшкова, О. Мартиненко, А. Шевчук та інші). Спільне і відмінне в творчості дорослих і дітей. Особливості прояву танцювальної творчості дітей у різних вікових періодах. Індивідуальна інтерпретація, варіювання, вільна пластика, імпровізація (індивідуальна та контактна) як етапи творчих проявів дітей під час хореографічних занять. Види вправ, ігор, етюдних форм для розвитку творчих здібностей дітей. Методика роботи над розвитком творчості дітей. Створення сприятливих умов для творчих проявів дітей. Прийоми заохочення дітей до творчості.

Методи роботи над створенням хореографічних постановок (на основі творчого задуму балетмейстера, музичних творів, постановки за записом, обробки фольклорного танцю тощо). Послідовність роботи над створенням хореографічного твору (виникнення ідеї, збір матеріалу, створення програми твору за законами драматургії, розробка сценарно-композиційного плану, робота над музикою, костюмами, сценічним оформленням, ознайомлення виконавців із творчим задумом постановки, характеристика головних

дійових осіб, добір хореографічного тексту, вивчення виконавцями лексичного матеріалу та композиційних побудов; технічне відпрацювання постановки, робота над створенням образу).

Система запису танцю.

Історичні та сучасні підходи до системи фіксації хореографічних постановок. Графічне зображення малюнків танцю, умовні позначки. Система запису хореографічного тексту та окремих танцювальних рухів.

Специфіка навчально-виховної роботи у дитячих хореографічних колективах різної спрямованості.

Народний танок та його характерні особливості. Видатні аматорські та професійні ансамблі народного танцю. Мета, завдання та зміст роботи ансамблю народного танцю.

Естрадний танок та його характерні особливості. Мета, завдання та зміст роботи ДХК естрадного танцю. Особливості організації навчально-виховного процесу та добору репертуару.

Навчально-виховне значення бальної хореографії. Мета, завдання та зміст роботи ансамблю сучасного бального танцю. Сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в ансамблях сучасного бального танцю. Індивідуально-диференційований підхід до дітей, особливості формування пар.

Навчально-виховне значення шкіл мистецтв. Мета, завдання та зміст роботи хореографічних відділень у школах мистецтв. Аналіз навчальних програм з хореографії, призначених для шкіл мистецтв. Особливості організації навчально-виховного процесу. Передовий досвід шкіл мистецтв України.

Заняття як основна форма роботи у дитячих хореографічних колективах.

Хореографічні заняття – основна освітньо-виховна і організаційна форма хореографічної роботи. Навчально-виховне значення хореографічних занять.

Основні компоненти хореографічного заняття: завдання, зміст, засоби, методи і прийоми, структура. Класифікація хореографічних занять: види (ритміка, партерна гімнастика, заняття з класичного, народно-сценічного й сучасного танців та інші), типи (сюжетне, тренінгове, творче, комплексне, ознайомче, контрольне та інші). Принципи та варіанти побудови занять у залежності від їх тематики, виду, типу, завдань, вікових особливостей та хореографічної підготовки учнів. Схема аналізу занять.

Зміст та методика проведення хореографічних занять з різними віковими категоріями дітей. Пріоритетність вибору видів та визначення типів занять відповідно до вікових особливостей дітей. Змістова характеристика хореографічних занять стосовно вікових особливостей. Організаторські та методичні вимоги до хореографічних занять. Методика організації та проведення занять у ДХК з урахуванням вікових особливостей та рівня танцювальної підготовки дітей.

Тренувальні вправи.

Значення та види тренувальних вправ, їх характеристика (побутові форму рухів, танцювальні кроки, вправи класичного танцю, вправи народно-сценічного танцю, вправи та рухи бальної хореографії, партерні вправи, вправи на розвиток музично-ритмічної координації, вправи на розвиток уміння орієнтуватись у просторі, вправи на розвиток творчої уяви та інші. Принципи добору тренувальних вправ.

Особливості добору вправ і рухів до вступної частини хореографічного заняття, їх види та характеристика. Відповідність танцювальних вправ та рухів виду хореографічного заняття, його завданням та змісту, віковим

особливостям та хореографічній підготовці дітей. Методика ознайомлення дітей з тренувальними вправами до вступної частини заняття.

Особливості добору вправ і рухів до основної частини хореографічного заняття у відповідності до його виду, вікових особливостей та хореографічної підготовки дітей. Методика вивчення вправ та рухів основної частини хореографічного заняття.

Постановка тулуба та формування постави як одна з найважливіших завдань хореографічної роботи. Особливості постави людини, анатомо-фізіологічні недоліки постави (сколіоз, лордоз, кіфоз, Х-подібні та О-подібні ноги), методика їх визначення. Добір вправ та рухів для постановки тулуба, формування правильної постави, корекції та профілактики незначних відхилень під час проведення хореографічних занять. Характеристика вправ та методика їх застосування з дітьми різних вікових категорій.

Рекомендована література

Законодавчі та нормативно-правові документи

1. Державний стандарт початкової освіти. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF/sp:max50:nav7:font2#n12>

2. Концепція «Нова українська школа від 27 жовтня 2016 р. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

3. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Хореографія

1. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. К.: 2018. С. 54–102.
2. Вірський П. П. У вихорі танцю. Репетиційний збірник. К. : 2019. 374 с.
3. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: навч. посіб. Львів: “Сколом”, 2018. 84 с.
4. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів: Край, 2018. 136 с.
5. Железнов С. Ритмика. Веселі уроки. К.: 2018. 348 с.
6. Кирилюк В. М. Педагогічні основи формування ДХК : [навч.-метод. посіб.] Ніжин: Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 252 с.
7. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Частина 1. Хореографічна робота з дітьми : [навч.-метод. посіб.] Х.: ХДАК, 2018. 106 с.
9. Кривохижа А. М. Гармонія танцю: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Вінніченка, 2017. 324 с.
10. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : Підручник. 2-е вид. К. : Альтерпреспес, 2018. 80 с.

Мистецькі дисципліни

Теорія музики

1. Андрєєва О. Основи музичної грамоти. Вид. 5, випр. і доп. К. : Музична Україна, 2018. 136 с.
2. Виноградов Г. Елементарна теорія музики і сольфеджіо. Ч.1 К. : Музична Україна, 2018. 362 с.

3. Побережна Г.І. Загальна теорія музики. К. : Вища школа. 2019. 315 с.
4. Смаглій Г.А. Основи теорії музики: підручник для навч. закл. освіти, культури і мистецтв. Харків : Факт, 2018. 366 с.
7. Павлюченко С. Елементарна теорія музики : Посібник для музичних шкіл та училищ. К. : Музична Україна, 2019. 289 с.
8. Побережна Г.І.. Щериця Т.В. Загальна теорія музики : Підручник Київ: Вища школа, 2018. 354 с.

Допоміжна

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія К. : Промінь, 2019. 432 с.
2. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. К.: Київ.ун-т ім. Б.Грінченка, 2019. 248 с.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К. : Освіта України, 2018. 274 с.
4. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.–метод. посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2018. 640 с.
5. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : [підручник]. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2019. 528 с.

Постановка голосу. Диригування. Основний музичний інструмент.

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): *підручник*. К.: ЗАТ «Віпол», 2017. 174 с.
2. Антонюк В.Г. Постановка голосу: *навчальний посібник для студентів вищих музичних закладів*. К.: Українська ідея, 2020. 68 с.
3. Бриліна В., Ставінська Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики: *методичний посібник для викладачів і студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів*. Вінниця: Нова книга, 2019. 96 с.

4. Голос людини та вокальна робота над ним: *монографія* / Авторський колектив кафедри співу Інституту мистецтв. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2020. 336 с.
5. Дорошок В.Д., Сливацький М.Ю. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики. Івано-Франківськ, 2017. 204 с.
6. Знаменська О.В. Культура мови у співі. К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, 2019. 159 с.
7. Коломоєць О.М. Хорознавство: *навчальний посібник*. К.: Либідь, 2021. 168 с.
8. Маслій К. Виховання голосу співака: *навчальний посібник*. Рівне: РДК, 2019. 120 с.
9. Микиша М.В. Практичні основи вокального мистецтва. К.: Музична Україна, 2018. 80 с.
10. Можайкіна Н.С. Методика викладання вокалу. Хрестоматія: *навчальний посібник*. К.: Вид-во «Ліра-К», 2019. 216 с.
11. Можайкіна Н.С. Формування естетичного відношення учнівської молоді до вокального мистецтва: *навчально-методичний посібник*. Луцьк: Волинь поліграф, 2021. 96 с.
12. Пігров К.К. Керування хором. К.: Державне видавництво, 2021. 202 с.
13. Погрібний М.І. Українська літературна вимова (Аудіокнига). Дніпропетровськ: Трансформ, 2022.
14. Юцевич Ю.Є. Музика. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 352 с.
15. Юцевич Ю.Є. Розвиток співацького голосу / *Педагогіка і психологія*. – № 4 / 9. К., 2018. С. 72 – 79.
16. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу: *навчально-методичний посібник*. К.: ІЗМН, 2018. 160 с.

Методика музики

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія К. : Промінь, 2019. 432 с.
2. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. К.: Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 248 с.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К. : Освіта України, 2018. 274 с.
4. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч. – метод. посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 640 с.
5. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : [підручник]. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2018. 528 с.